

Sacos inspel till den forskningspolitiska propositionen 2020

Övergripande synpunkter

Forskning och utbildning är avgörande för att Sverige ska vara ett hållbart samhälle med ett konkurrenskraftigt näringsliv och en trygg välfärd. Den forskningspolitiska propositionen ger regeringen möjlighet att stärka forskningen och Sveriges position som kunskapsnation. Propositionen är därför en av de viktigaste som läggs fram under den här mandatperioden. Resurserna måste användas på ett klokt sätt och de brister som finns i det forskningspolitiska systemet måste åtgärdas skyndsamt.

Saco har länge efterfrågat en långsiktig och hållbar forskningspolitik med ökat fokus på forskarnas villkor och förutsättningar. Vår övergripande ingång är följande:

En långsiktig hållbar forskningspolitik med höjda basanslag är en förutsättning för att högskolorna ska kunna arbeta strategiskt såväl som vara goda arbetsgivare.

Fler fasta tjänster och bättre anställningsvillkor behövs för att de bäst lämpade ska välja en forskarkarriär och för att forskarna ska ha en rimlig arbetssituation.

Ökad rörlighet bland forskarna bidrar till att utveckla såväl utbildning som forskning, samverkan och högskolans ledning.

Breddad syn på vad som är meriterande ökar statusen på undervisning, samverkan och ledarskap och uppmuntrar rörligheten.

Stärkt kvalitet på alla nivåer i utbildningssystemet ökar förutsättningarna för hög kvalitet i forskningen.

Sacos medlemsförbund har stor kunskap om forskningssystemet och forskarnas villkor. Deras medlemmar jobbar även praktiskt med utbildning, forskning, utveckling och innovation och tar stort ansvar i arbetet med framtidens samhällsliga utmaningar. I bifogade inspel från våra medlemsförbund finns mer ingående kommentarer om ovanstående punkter men även om frågor som är specifika för olika forskningsområden. Vi rekommenderar starkt regeringen att ta del av förbundens kunskaper, synpunkter och perspektiv.

Linda Simonsen

08-6134865
linda.simonsen@saco.se

Saco
Box 2206
103 15 Stockholm
Besök: Lilla Nygatan 14
Tel växel: 08-613 48 00
E-post: kansli@saco.se
www.saco.se

Göran Arrius
Ordförande

1. En långsiktigt hållbar forskningspolitik med höjda basanslag, fler fasta tjänster och bättre anställningsvillkor

Lärosätena behöver bättre möjligheter till långsiktig, strategisk planering och bättre förutsättningar för att anställa och vara goda arbetsgivare. Basanslagen ger en långsiktig grund för högskolans verksamhet. Andelen direkta statsanslag för forskning har successivt minskat under de senaste decennierna från två tredjedelar av lärosätenas forskningsanslag till mindre än hälften. En del av basanslagen fördelas efter kvalitetsindikatorer och de gröps dessutom ur på grund av motfinansieringskrav från de externa finansiärerna. Nästan tre av tio universitetslärare och forskare är tidsbegränsat anställda. Det är en orimligt hög andel jämfört med övriga arbetsmarknaden.

Saco vill att:

- Basanslagens andel av de totala resurserna höjs och lärosätenas beroende av externa medel minskas.
- De statliga forskningsfinansiärernas krav på motfinansiering (samfinansiering) från lärosätena för att de ska kunna erhålla forskningsmedel tas bort.
- Fler tillsvidareanställningar och tydliga karriärvägar inom högskolan skapas.
- Möjligheten att missbruka visstidsanställningar tas bort.

2. Öka rörligheten och bredda synen på vad som är meriterande

Saco vill att det ska bli enklare för både människor, idéer och kunskap att röra sig mellan akademi, näringsliv och samhället i övrigt. Erfarenheter som erhållits utanför högskolan kan bidra till att utveckla såväl utbildning som forskning, samverkan och högskolans ledning.

Samverkan mellan akademien och det omgivande samhället måste uppmuntras och underlättas. Det måste vara möjligt för personer att återvända till högskolan senare i karriären för att forska eller undervisa. Samverkan och rörlighet är viktigt både för att ställa rätt frågor och för att hitta lösningar på de samhällsliga utmaningarna.

Saco vill att:

- Undervisning, samverkan, rörlighet och ledarskap värderas högre vid tjänstetillsättning och vid fördelning av forskningsmedel.
- Resurserna till statligt finansierade mobilitetsprogram och postdoktjänster ökar för att underlätta rörlighet och samarbeten mellan lärosätena.
- Antalet kombinationstjänster ökar och de införs i fler ämnesområden, till exempel teknik och samhällsvetenskap.
- Yrkesvägledning och arbetslivsanknytning i forskarutbildningen stärks.
- Industriforskningsinstituterna stärks och antalet industridoktorander ökar.

3. Se till kvaliteten i hela utbildningskedjan

Utbildning och forskning hänger ihop. Om inte grundskola, gymnasium och högskola ger goda kunskaper kan vi omöjligt förvänta oss hög kvalitet i den framtida forskningen. Samtidigt behövs ett ökat fokus på utbildningskvalitet i högskolan för att Sverige ska få en höjd kunskapsnivå, inte bara höjd utbildningsnivå.

Saco vill att:

- Grundskola och gymnasium ges bättre förutsättningar att fullgöra sitt kompensatoriska uppdrag. Statlig finansiering och bättre arbetsvillkor för lärarna behövs.
- Antalet undervisningstimmar på lärosätena ökar.
- Andelen disputerade lärare på lärosätena höjs för stärkt forskningsanknytning.
- Universitetslärarnas tjänster struktureras så att de innehåller både forskning och undervisning.

Bilagor

Inspel från Saco-förbunden

DIK

Fysioterapeuterna

Lärarnas Riksförbund

Naturvetarna

Svenska Barnmorskeförbundet (SRAT)

Sveriges Ingenjörer

Sveriges läkarförbund

Sveriges universitetslärare och forskare